

Asia: VN/31820/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö TE-palvelut 2024 - asetuskokonaisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: Valtioneuvoston asetus julkisista työvoimapalveluista

Asetuksen asiasisältöä ei oltaisi olennaisesti muuttamassa nykyisestä sääntelystä, lähinnä muutokset koskevat toimivaltaista viranomaista. Järjestämislain kohdat jatkavat siten työllistymissuunnitelman laatimisen ja hyväksymisen osalta nykyisiä käytäntöjä.

Työllistymissuunnitelma ja sitä korvaavan suunnitelman rakenteesta säädettäessä myös muiden toimijoiden suunnitelma- ja asiakirjarakenteet tulisi huomioida hallinnon tehostamiseksi ja virtaviivaistamiseksi tiedonhallintalain tarkoittamalla tavalla. Rakenteistaminen ja määrittelyt tulisi tehdä aidossa monialaisessa yhteistyössä siten, että hallinto kokonaisuudessaan virtaviivaistuu ja päällekkäisen työn tekeminen vähenee.

Monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoineiston rakentamisessa järjestelmien yhteen toimivuus on välttämätöntä esimerkiksi nykyisen tuplakirjaamisen poistamiseksi ja mm. Kelan Kanta-järjestelmän hyödyntämiseksi työllistymisen kannalta välttämättömien sosiaalihuollon tietojen saamisen osalta. Monialaisen työllistämissuunnitelman suhde sosiaalihuollon asiakassuunnitelmaan tai monialaiseen asiakassuunnitelmaan ja edelleen monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan on kokonaan ratkaisematta, kuten myös aktivointisuunnitelman suhde sosiaalihuollon asiakassuunnitelmaan.

Asetus 2: Valtioneuvoston asetus työvoimapalveluiden ohjauksesta

Asetuksen säädetään muun muassa työllisyyden edistämisen valtakunnallisessa neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä. Pirkanmaan hyvinvointialue pitää valtakunnallisen työllisyyden edistämisen neuvottelukunnan roolia valtakunnallisten tavoitteiden asettamisessa tarkoituksenmukaisena. Ehdotuksessa on huomioitu hyvin neuvottelukunnan toiminnan laaja-

alaisuus ja kokoonpanossa tunnistettu niin hyvinvointialueiden, sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kuin vammaisjärjestöjenkin edustus.

Asetus 3: Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

-

Asetus 4: Valtioneuvoston asetus työllistymisen monialaisesta edistämisestä

Asetuksella säädetään monilaisen yhteistoimintamallin organisoinnista, kuten johtoryhmän asettamisesta kokoonpanosta ja tehtävistä.

Asetus tulee lisäämään hyvinvointialueiden kustannuksia ja resurssien sitomista työllistymisen edistämiseen. Ehdotuksen mukaan hyvinvointialueella tulee olla vähintään yksi monialaisen tuen yhteistoimintamallin johtoryhmä, jonka jäseniä ovat hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen ja Kansaneläkelaitoksen nimeämät henkilöt.

Nyt ehdotettu sääntely ei ole tasapainoinen, eikä tosiasiallista monialaisuutta tukeva, kahden päätoimijan välillä. Tämä tuleekin asetuksessa korjata. Vaikuttavaa monialaista yhteis- ja verkostotyötä ei voi rakentaa siten, että vain yhdellä toimijalla on tosiasiallista nimitys- ja päätösvaltaa.

Sääntelyä tulisi muuttaa siten, että työvoimaviranomaisen tulisi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa nimittää henkilö, joka johtaa TYM-verkostoa. TYM-johtajan tulee aidosti identifioitua verkostojohtajaksi, eikä hän voi edustaa vain jotain tiettyä yhteistyötahoa ja vain yhden tahon näkemystä verkostoa johtaessaan.

Lisäksi nyt ehdotetusta sääntelystä hyvinvointialueille koituva johtoryhmien kirjavuus on hallinnollisesti epätarkoituksenmukainen ja kuormittava, eikä lainkaan tarkoituksenmukainen. Hyvinvointialue tarjoaa alueellaan palveluja yhdenvertaisesti kaikille alueen asiakkaille, eivätkä ne voi olla erilaisia eri työvoimaviranomaisalueella. TYM-verkostoja ja johtoryhmiä tulisi olla yksiselitteisesti vain yksi/hyvinvointialue, jotta päästäisiin heikossa työmarkkina-asemassa olevien asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaiseen ja mahdollisimman vaikuttavaan lopputulokseen. Mahdollinen nyt ehdotettu useamman johtoryhmän malli tulee olemaan monimutkainen ja byrokraattinen. Johtoryhmien vaikutusvalta ja toimintamahdollisuuden ovat epätasapainoisia ja ne saattavat olla riippuvaisia jopa siitä, mikä johtoryhmistä ehtii jostain asiasta ensin sopia. Sekä lakia että asetusta tulee muuttaa siis siten, että hyvinvointialueella voi olla vain yksi TYM-verkosto ja siihen liittyvät hallintoelimet.

Asetusluonnoksen mukaan johtoryhmän tehtävistä laaditaan yhteistyösopimus, jonka perusteella kaikkien osapuolten on osoitettava ja sovittava riittävä resurssointi laissa säädetyn

yhteistoimintamallin toimeenpanolle. Lisäksi yhteistyösopimuksessa olisi sovittava työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettusta kustannusten jakautumisesta työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken. Kyseinen kirjaus ja resurssien sopimuksen perustuva sitominen työllisyyden edistämiseen tarkoittavat hyvinvointialueille kustannusten kasvua. Tämä tulee huomioida alueille annettavassa rahoituksessa täysimääräisenä.

Lisäksi todettakoon, että sääntelyssä näytetään myös kokonaan unohdetun se, että hyvinvointialueiden sote-palvelujen asiakkaila on valinnanvapaus sen osalta, minkä sote-keskuksen asiakkaiksi he hakeutuvat. Tämä tarkoittaa sitä, että työnhakija ei välttämättä käytä oman hyvinvointialueensa (pääsääntöisesti toki kyllä) tai työllisyysalueensa terveystalvveluja, vaan valitsee esimerkiksi sote-keskuksen naapurihyvinvointialueelta tai vastaavasti työllisyysalueiden näkökulmasta sote-keskuksen toiselta työllisyysalueelta.

Asetus 5: Valtioneuvoston asetus työttömyysturvalain täytäntöönpanosta

-

Asetus 6: Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista

-

Asetus 7: Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastoista annetun asetuksen 13 a §:n muuttamisesta

-

Lähteenmäki Riikka

Pirkanmaan hyvinvointialue - sosiaali- ja terveystjohtaja Taru Kuosmanen